

enkele jaren ge-
or de aandacht
inst. Zonder za-
en — wat wel
r loch veel in
de dogmatische
Gereformeerde
genomen.
des, en daarom
en daarna fictief
er tusschen de
Geref. Kerk in
ds Schoulen, zeg-
i 1837; lei daar-
vroeg toen aan
ri nu altijd, dat
samengaan van
Afgescheidenen
dat op onze be-
rom konden du-
elijk samenleven
is in 1837 is uit-
Is uw houding

k algemeen de

t die geref. per-
ireef. De heden-
leide inderdaad
it wist die geref.
sluiten van 1837
Nekker was zeer
oed zou hebben
opmerkte.
Bazuin schreef
er deze kwestie
iets hoorde in
ok niet voor dit
daarin, dat wel
en, maar niet
n teruggenomen
and s Schou-
geweten der
bleef voor-

ichte, door De
Verleden we-
ze ter sprake.
met prof. Gros-
edachten gewis-
heden prof. Gros-
paald meening-
na gevolgd be-
oo groot te zijn
ters, al meende
synode in 1840
gemaakt had, al
ok z. i. de dog-
Chr. Geref.
n. Ik meen, al-
side zuiver weer
lesverlangd, een
orven.

prof. Grosheide
oor ds Schoulen
van de huidige
leggen. Ze gaan
deze week heeft
ds Hilbers, zich
in een afschei-
g van ds D. van
noeten het maar
is duidelijk, dat
837 ook na 1840
agen, die bizon-
geleerd wordt,
er schuldig staat,
i meent, gesepa-
met wie de Acte

ering met prof.
aanwzig, zoo
te deelen, die ik
ijn opvatting be-
prof. Noordtj
ij vertelde; met

e Kerkenorde van
blauw blauw ge-
esproken gedach-
lichtsnoer kon-
tellen.
cant van de toer-
atterdam van mijn
van spreken over
Maarten, 19 Oct.
ming met de
g van 1837 zou

geweigerd, waar-
heeft tot een der
erk te Rotterdam
otvader geen lid
niet bereid was
hij wel geloofde
rd. Toch werd in
vader in de Ned.

10, waarin een ar-

tikel van Prof. Bouwman over mijn vader, berustend
op een langdurig onderhoud met mijn vader.

Tot zoover prof. Noordtj. De Wekker moge er
eens over nadenken.

Prof. Maarten Noordtj, van wiens doop hier
gesproken wordt, is geboren 19 Oct. 1840. Laat de
aanvraag van den doop eens enkele weken ge-
duurd hebben, in elk geval was de synode van
1840 voorbij, en was ze tevens nog verschen in het
geheugen. Hoe zou die predikant hebben kunnen
eischen, zóó als hij deed, indien de op zoo hoogen
toon door De Wekker gegeven constructie van de
historie juist was geweest?

In den almanak, bovenvermeld, wordt nog mee-
gedeeld, dat Maarten Noordtj's ouders behoorden
tot de Gereformeerde Kerk onder
het kruis. M.a.w., juist tot die gemeenschap,
welke terwille van de bepalingen van 1837 ge-
scheiden was van de Chr. Afgescheiden Kerk. De
„doopvader" kon zijn kind nu weer presenteren
bij de Chr. Afgescheiden gemeente, meende hij;
want de crux was weggenomen. Maar de Chr.
Afgesch. dominee antwoordt: ja zeker, die kerk-
orde is weg, maar die dogmatische arti-
kel en staan nog recht overeind bij ons.

Daarom moeten de hedendaagsche Chr. Gerefor-
meerden niet langer tegen hun vaders strijden;
tegen de vaders, die binnen één kerkverband ver-
dragen hebben wat de hedendaagsche Chr. Gere-
formeerden als oorzaak van gescheiden leven aan-
merken.

K. S.

Prof. Haitjema over een „wachter op Zions muren". (III.)

In ons vorig artikel wezen we op een uitspraak
van Barth inzake den „vervulden tijd", waarmee
Jezus Christus „identiek" zou zijn.

We beloofden thans aan te wijzen, waarom het
„perfectum" daat staan een „perfectum praesens",
waarom dus een „VOLTOOID tegenwoordige tijd"
NIET past op het middelaarswerk van den Heere
Jezus Christus.

Gereformeerden zullen hierover niet veel behoe-
ven te spreken. Gereformeerden weten, dat Chris-
tus heilswerk nog niet volbracht is. Zij weten, dat
het bekende „het is volbracht" op den lijdensgang
ziel, niet op heel den middelaarsweg. Zij weten,
dat voor de verlossing van de wereld, voor de
terugleiding van Gods volk naar God, voor de over-
gave van het koninkrijk aan den Vader, voor de
„toepassing" van wat Christus' dood verworven
had, nog VEEL MEER gebeuren moet, dan dat
Christus stierf. Zij weten, dat daartoe óók noodig
was: de opstanding, en de hemelvaart, en het
Pinksterfeest, en de regeringsdaad van Christus
uit den hemel, zijn ambtsbediening uit de ver-
hooring, zijn wederkomst ten oordeel. Zij weten,
dat dit alles evenzeer noodzakelijk is als het werk,
dat Christus in veredering gedaan heeft. Zij
weten, dat — hypothetisch gesproken — alles,
wat Christus voor ons deed, nóg zonder vrucht zou
zijn, indien één van deze schakels ontbrak. Zij
weten, dat evenzeer als God in het Oude Testa-
ment reeds de vruchten heeft toegerekend van het
werk, dat Christus nog op aarde ZOU volbrengen,
evenzeer ook thans nog God reeds nu de vruchten
bij voorbaat toerekent van wat Christus na de ver-
hooring heeft gedaan voor zijn volk, en nog bezig
is te doen, en nog zal moeten doen.

Gereformeerden weten dus: dat Christus nog
niet „gereed" is. Dat het middelaarswerk nog aan
den vollen gang is. Dat men het alleen maar kan
verhalen in den ON-voltooid tegenwoordigen tijd,
zoodra men het n.l. overziet in zijn geheel. Het is
te vergelijken met een drama, dat nog bezig is,
vertoond te worden. Als er enkele bedrijven voor-
bij zijn, maar het laatste bedrijf nog komen, of nog
verder afgewerkt moet worden, dan kan men WEL
van een „deel" van het drama in het „perfectum",
in den voltooid tegenwoordigen tijd spreken, en
zeggen, dat het gespeeld is, maar men kan dat
niet van „het" drama zelf zeggen.

We hebben hiermee natuurlijk nog niets gezegd
over het perfectum praesens. Maar tegen het
„perfectum", hebben we reeds bezwaar. Alle
gereformeerden hebben het. Barths „vervulde tijd"
is een miskenning van het middelaarswerk van den
Heere Christus.

Later meer.

K. S.

Prof. Haitjema, preekend over de Afscheiding.

De hoogleeraar Haitjema bezocht Ulrum en
preekte er over de Afscheiding. De preek is ver-
slagen; we zullen er dus eens over nadenken.

Tekst was Num. 14: 11a, 12b (schijnbaar recht),
20, 21 (wezenlijk onrecht der Afscheiding).

Redeneergang als volgt:

Mozes' volk had zijn leider groot onrecht gedaan.
Zoo ook de Hervormde Kerk ds de Cock.

Hiermee is dan het schijnbare recht der Schei-
ding opgeklaard... voor de zielen, voor dewelke
het schemert.

Want de geesten, die den bijbel nuchter lezen,
hebben natuurlijk al lang begrepen, dat het beeld
aan alle kanten mank gaat. Wie was de leider (de
Mozes) van de Hervormde Kerk? De Cock? Het
mocht wat. 't Is de synode geweest, dezelfde
synode, waarop prof. Haitjema het woord voert,
honderd jaar na De Cock. De Cock was knechtje
van de synode; heelemaal geen Mozes. Hij WERD

pas Mozes, toen hij zijn broederen ging verlossen,
en het waagde met Gods Woord.

Indien dus prof. H. een serieus woord gesproken
zou hebben, zou hij gezegd hebben: de synode
achtte zich geroepen om Mozes te zijn. Maar ze
is in 1834, gelijk in 1816, een karikatuur van
Mozes geworden, een tyran, die niet door het volk
getergd werd, doch die zelf het volk Gods tergde.

De onbijbelsche parallel van prof. H. is de
handhaving, na 100 jaar, van de pro-
bleemverschuiving, die vóór een eeuw
de synode der Herv. Kerk tot het ter-
gen van Gods volk verleid heeft.

En dan die verdere parallelen? Mozes zou vader
van een nieuw volk mogen worden. Dat beteekent
heel gewoon: stamvader van een nieuw vlee-
schelijk Israël. Prachtige parallel voor een
kerk-reformatie, voor leiderschap... voor het
opnemen van het ambt der geloovigen (Acte van
Afscheiding)!!!

De Cock had als Mozes de Scheiding moeten af-
bidden, zegt het synodelid prof. Haitjema. Net als
Mozes.

Maar Mozes had niets met een Afscheiding te
maken. Het ging in Num. 12 niet over afscheiding;
het liep alleen over de vraag, of de lijn van Israël
zou loopen over Mozes alleen, dan over Mozes
met de anderen mee. Geen schijn of schaduw van
eenig Afscheidingsprobleem.

De Cock had moeten afbidden...

Maar hij HEEFT afgebeden, gepleit tot het bit-
tere einde toe.

Doch de karikatuur-Mozes van 1834, de synode,
had daar geen ooren voor.

En dus had ze er geen ooren naar. Ze
scheidde De Cock af, snoerde hem den
mond, maakte van zijn gebeden een ka-
rikatuur, onttrok hun inhoud aan de
volksaantenne.

Toen wist De Cock, dat waar de gehoorzaamheid
wordt voortgezet, de verbondslijn wordt voortgezet.
En HIJ begreep, anders dan deze professor, dat
er tusschen Oud en Nieuw Testament verschil is;
dat dus een verbond met een volks-kerk niet be-
staat, omdat volk en kerk tegenwoordig anders
tegenover elkander staan dan onder Israël.

Het neo-calvinistische woord „volksdeel", aldus
prof. H. kreeg van God een dikke streep door zich
heen.

Dat kunnen de apologeten der karikatuur-
Mozessen van 1834 zich aantrekken, die hun
EIGEN, niet-op-scheiding-belustetrouwe
kinderen, gansch liberaal, al lang VOOR
1834, het separatistische volksdeel
scholden, en het afscheidenden met de boos-
doeners, die te zwijgen hadden, in de gevan-
genis.

De Cock had moeten afbidden... zegt prof. H.
Gerundirum Haitjemae.

Maar de gebeden van De Cock roepen nog
na een eeuw tot God tegen dezen omkeerder
van de rollen, die op De Cock een verwrongen
Mozes-bericht „loepast", om de aandacht af te lei-
den van de karikatuur, die de werkelijke re-
geerders van Gods volk in 1834 van Mozes
gemaakt hebben.

K. S.

„Horizon".

Eenigen tijd geleden is publicatie geschied van
een tijdschrift „Horizon". Ter voorkoming van
misverstand zij erop gewezen, dat ondergeteekende
zich uit den kring der medewerkers heeft terug-
getrokken.

K. S.

Indrukken van de Afscheidingsbijeenkomsten.

De verslagen van de bijeenkomsten, die ver-
leden week te Utrecht zijn gehouden ter her-
denking van de Afscheiding, hebben we in extenso
kunnen lezen in de kranten. Zelfs kregen we een
en andermaal bij ons uitgaan uit de zaal een
gedrukt resumé van wat we in de zaal hadden
gehoord.

Nog eens weer een verslag te geven is dan ook
volstrekt overbodig. Beter en vollediger dan de
dagbladpers het gedaan heeft kan een gelegen-
heids-reporter het nooit doen.

Maar wel is er plaats voor het weergeven van
enkele indrukken, niet omdat het ooggetuige-ver-
slag een gewenschte actualiteit is, doch omdat er
een element van waarde ligt in de poging de sfeer
van deze herdenking te benaderen.

Want die sfeer was een van de belangrijkste ver-
schijnselen van de Utrechtsche dagen.

Voorzover we haar onder woorden kunnen
brengen was ze die van dankbare stemming in
het besef van groote bewelddadiging.

De toon van geheel deze gedachtenisviering was
gegrepen in den tekst, dien Dr Dijk ter overden-
king in den bidstond zich had gekozen: „En ik
heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij mij ge-
geven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als wij één
zijn."

Die toon klonk ook door in het openingswoord
van Dr Colijn, toen hij zei, dat we niet waren
samengekomen om ons te verheugen over de breu-

ken, die in het Gereformeerd Protestantisme wa-
ren geslagen.

En die toon bepaalde en beheerschte de sfeer.
Er was noch in het optrekken van de groote
schare, noch in haar samenzijn, noch in wat
er is gesproken, noch in wat er is gedaan iets, dat
den broeder in Christus, die tot een ander kerk-
verband behoort, grieven kon.

Er werden geen theologische en dogmatische
scheidingslijnen getrokken, maar de openbaar-
wording van de eenheidsgedachte, zoowel van de
Kerk met Haar Hoofd als van de leden onderling
in Christus Jezus, werd als eisch voorgehouden.

Er werd niet gezegd, dat we roem moesten dra-
gen op wat we in deze bijeenkomsten zouden
herdenken, maar de nadruk werd er op gelegd,
dat ons ootmoed moest bekleeden, en alle roem van
mensen behoorde weg te vallen.

Alle spreken en bidden was geconcentreerd op
het „God heeft bij ons wat groots verricht".

En die stemming bracht de sfeer van dankbare
erkenning.

Ook in het onderling verkeer van de honderden
die waren samengestroomd was er die sfeer.

In de gesprekken leefde diezelfde dankbare er-
kenning. Telkens kwam tot uiting het treffende, dat
Ds Douma releveerde, toen hij er op wees dat vier
ministers der Kroon, onder wie de minister-pre-
sident en de minister van justitie, aanwezig waren,
om te getuigen van de belangstelling der Regeering
bij de herdenking van wat voor honderd jaar door
de Regeering werd beboet en met arrest gestraft;
en er was de gedurige verwondering over het feit,
dat de groote zaal van Tivoli veel te klein bleek
voor de herdenking van bijeenkomsten in huiska-
mers en schuren en schippersroefjes.

Wat de viering van het eeuwfeest der Scheiding
onvergetelijk heeft gemaakt voor ieder, die er aan
heeft deelgenomen, was die sfeer, was dat sterk-
sprekende besef van groote bewelddadiging, dat
den geest van het gezamenlijk en in groepjes
bijeën zijn typeerde.

* * *

Al dadelijk het begin stond op een hoog plan.
De opening van de Historische Tentoonstelling in
de collegezaal van het Geografisch Instituut voor
een kring van genoodigden, was een voortreffelijke
inzet.

Prof. Dr A. Goslinga, de voorzitter van het
tentoonstellingscomité, zette in een korte rede
de betekenissen uiteen, van wat samengebracht was
als documentering van de geschiedenis der Af-
scheiding tot 1854. En de rondgang, die daarna de
aanwezigen maakten langs de met zorg en kennis
van zaken gerangschikte verzameling in de hal
van het gebouw bevestigde zijn woorden. Wat
we daar zagen, o.m. in de collecties papieren
van het Rijksarchief, in de bijdragen, die door
Dr Kijzer waren afgestaan, in de authentieke
stukken van de allereerste jaren, in de vele boeken
en brochures van vroegeren en lateren tijd, bewees
den grooten invloed, dien de Scheidingsbeweging
op het godsdienstig leven der 19e eeuw heeft
geoefend. En de beschrijvende catalogus, die den
genoodigden werd ter hand gesteld, was een uit-
nemende gids. Die catalogus is het olijvende van
deze expositie, want hij bewaart, wetenschappelijk
geordend, de precieze aanwijzing van het mate-
riaal, dat voor de studie van de Afscheiding voor-
handen is en kan uitgangspunt zijn voor verdere
verzameling en completeering.

* * *

Toen kwam de bidstond in de overvolle Wes-
terkerk.

In het „Versterk, hetgeen Gij hebt gewrocht",
dat de aanvangsbede was en de verzekerdheid
van het „Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht
van hunne kracht", die in volle accoorden daar-
overheen ruischte, werd de intonatie gegeven, die
de herdenkingsdagen zou bezielen. En in het bid-
den en spreken, dat daarop volgde, werden de
harten gestemd op de erkenning van het groote,
dat God gewrocht had.

Dat was de inzet der herdenking en door dien
inzet werd ze gestempeld.

Wat daarna volgde, de begroetingsamenkomst
in 't Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen,
was de transpositie van dien toon der dankbaar-
heid in de onderlinge gesprekken.

* * *

Donderdagochtend begonnen de Tivoli-vergade-
ringen.

En weer was er aanstonds de sfeer der erken-
tenis: in het treffende psalmvers, dat werd gezon-
gen, in het krachtige openingswoord van den voor-
zitter, die het „geen menschenwerk, maar Gods
werk" vooropstelde, in de breed uitgewerkte be-
wijsvoering van Prof. Schilder, dat de beweging
der Scheiding was een voortbouwen op het fun-
dament der apostelen en profeten, niet een werk
van mensen, maar een openbaring Gods.

En alweer, ontroerend duidelijk, in de rede van
Dr Colijn bij den aanvang der middagvergadering.
Daar werd, voor een compacte schare, die tot in de
uiterste hoeken de groote zaal vulde, voor een uit-
gelezen gezelschap van hooge autoriteiten van
Staat en Stad, voor een breeden kring van leiders
op kerkelijk en politiek terrein, en — door de